

KÁBÍTÓSZER-HASZNÁLAT, ÉS FÜGGŐSÉG AKTUÁLIS SZAKÉRTŐI KÉRDÉSEI

Kristóf Andrea
SE-IBOI

XVII. FEJEZET

AZ EGÉSZSÉGET VESZÉLYEZTETŐ BŰNCSELEKMÉNYEK

- ▣ Kábítószer-kereskedelem
- ▣ Kábítószer birtoklása
- ▣ Kóros szenvedélykeltés
- ▣ Kábítószer készítésének elősegítése
- ▣ Kábítószer-prekurzorral visszaélés
- ▣ Új pszichoaktív anyaggal visszaélés
- ▣ Teljesítményfokozó szerrel visszaélés

Drog fogalma

- ▣ Mesterséges, vagy természetes anyag
- ▣ Gyógynövény, élvezeti cikk, gyógyszer, kábítószer
- ▣ Központi idegrendszerre hat
- ▣ Változást idéz elő a hangulatban, gondolkodásban, viselkedésben
- ▣ Potenciálisan káros a testi-lelki folyamatokra

Legális drog

- ▣ Aminek a gyártását, raktározását, behozatalát, kivitelét, forgalmazását a jogszabályok nem tiltják
- ▣ Engedély a használathoz:
Nem: cigaretta-----Igen: gyógyszer

Illegális drog

- ▣ Aminek gyártását, raktározását, behozatalát, kivitelét, forgalmazását a jogszabályok tiltják
- ▣ DE külön engedéllyel kizárólag egészségügyi, vagy tudományos céllal, különösen szigorú ellenőrzés mellett lehetséges

KÁBÍTÓSZEREK

Pszichiátria: Káros használat (abúzus)

- ▣ A pszichoaktív szer használatának olyan módja, mely egészségkárosodást okoz.
-mentális, vagy testi

„Önmagában az a tény, hogy a szokást vagy a használt szert a többi egyén vagy a kultúra elveti, vagy negatív szociális következményekkel jár (börtön), vagy pl házassági konfliktushoz vezet, nem jelenti a káros használatot.”

Igazságügyi pszichiátria: abúzus

- ▣ Valamely szer orvosi javaslat nélküli túlzott mértékű fogyasztása.
- ▣ Pszichoaktív szer esetében a használat olyan módja, mely egészségkárosodást okoz.

Bűnmegelőzés: abúzus (visszaélés a használattal)

- ▣ Nem az előírásnak megfelelően használja (gyógyszer)
- ▣ Nem a társadalmi normáknak megfelelően használja (alkohol)
- ▣ Veszélyes helyzetben használja (vezetés)

Kábítószerfüggő

- ▣ Fiziológiai, viselkedési és kognitív jelenségek együttese, melyben a szer vagy a szerek egy meghatározott csoportja sokkal magasabb értéket képvisel az egyén számára, mint más viselkedés, amely mások számára magasabb értéket képvisel.

Pszichiátria: dependencia (függőség)

▣ BNO: „dependencia szindróma” (F1x2)

.20 jelenleg absztinens

.21 jelenleg absztinens, de védett környezetben van

.22 kontrollált dependens (megfigyelés, vagy elvonás)

.23 jelenleg absztinens, de gyógyszerrel

.24 jelenleg nem absztinens (aktív dependencia)

.25 folyamatosan használja

.26 epizódikus használó

Diagnosztikus kritériumok

▣ Legalább három:

- erős, vagy kényszerítő vágy a szer bevételeire
- használatának kontrollálási nehézsége
- szomatikus megvonási tünetek
- tolerancia kialakulása
- folyamatos és egyre kifejezettebb elvetése minden egyéb örömszerzésnek, érdeklődésnek, hobbinak
- a szer használatának folytatása a nyilvánvalóan káros következmények ellenére

Igazságügyi pszichiátria: dependencia

- ▣ Olyan pszichés és gyakran egyidejűleg testi állapot, mely valamilyen természetes, vagy mesterséges szer ismételt fogyasztásából ered.
- ▣ Jellemzői:
 - szer tartós, vagy periodikus szedésére irányuló leküzdhetetlen kényszerek, magatartásmódok és reakciók abból a célból, hogy a szer eufóriát okozó pszichés hatását elérhessék, vagy az annak a hiányából fakadó diszfóriát elkerülhessék.
 - pszichés-testi függőség

Bűnmegelőzés: dependencia

- ▣ A fogyasztó képtelen szer nélkül élni,
- ▣ Gondolatai, érzelmei a szerhasználat körül járnak, melyet viselkedésbeli és fiziológiai tünetei is megerősítenek

Összesítve

- ▣ Kábítószer-függőség csak és kizárólag abban az esetben állapítható meg, ha az alábbi megállapítások a vizsgálat, vagy a cselekmény időszakában fennállnak:
 - erős vágy a szer bevitelére
 - a használatának a kontrollálási nehézsége
 - a káros következmények ellenére a szedés folytatása
 - a drog szedésének az előnyben részesítése más aktivitásokkal szemben
 - hiányérzet
 - megnövekedett tolerancia, azaz, hasonló hatás elérése érdekében folyamatosan nagyobb mennyiségű szer bevitelére való igény
 - valamint fizikai megvonási tünetek a szer elhagyásakor

- ▣ Igazságügyi pszichiáter szakértői szempontból, eltérően az általános orvosi, illetve pszichiátriai gyakorlattól, NEM véleményezhetőek kábítószerfüggőnek azok az egyébként rendszeres drogfogyasztók, vagy tartósan szermentes állapotban élő személyek, akiknél a kábítószerrel összefüggésben aktuálisan a fenti kritériumok nem teljesülnek.
- ▣ Viselkedésükben a hétköznapi életben nincs kirívóan patológiás, életvezetésük nem tér el jelentősen a szermentes időszakaikban észleltektől, életüket viszik, szerhasználat szempontjából pedig képesek kontrollt tartani.

Munkajog-egészségkárosodás

- ▣ Foglalkozási megbetegedés
- ▣ ÖEK pszichiátriai komponensének véleményezése
- ▣ Társszakértőként!

Egészségkárosodások

1. melléklet a 7/2012. (II. 14.) NEFMI rendelethez

- ▣ Az össz-szervezeti egészségkárosodás (ÖEK) mértékének megítélési szempontjai szervrendszerenként
- ▣ 1. Pszichiátriai károsodások értékelése

1.3. táblázat A károsodás megítélésének speciális szempontjai az alkohol és a pszichoaktív szerek használata (F.10-F.19) által okozott károsodások esetében

	Az össz-szervezeti egészségkárosodás %-ban kifejezve			
	0-4% (nincs)	5-24% (enyhe)	25-49% (mérsékelt)	50-79% (jelentős)
Önellátás	Rendben	Időnként elhanyagolt táplálkozás és megjelenés	Elhanyagolt táplálkozás és megjelenés	Kifejezetten elhanyagolt táplálkozás, megjelenés és higiénia, önellátásában segítségre szorul
Közösségi és szabadidős tevékenység	Több közösségnek aktív tagja	Rendszeres munkahelyi konfliktusok, elbocsátás a szerhasználat következtében	Kizárólag a szer beszerzése és használata érdekli, izolálódott	
Szociális szerepelvárásoknak való megfelelés	Kapcsolatok (pl. évekig tartó baráti, illetve partnerkapcsolat) kialakítása és fenntartása átlagos	Konfliktusok a kapcsolatokban	Kereső foglalkozását, egyéb szabadidős tevékenységeit, családi kapcsolatai is elhanyagolja	
Terápiás/rehabilitációs együttműködés		Állt már emiatt ambuláns, vagy intézeti kezelés alatt	Rendszeres addiktológiai gondozásra jár, vagy intézeti kezelésben vett részt	Ismételt addiktológiai osztályos, vagy szakintézeti rehabilitációs kísérletek során tartós (min. 1 év, dokumentált) absztinenciát sikerült elérnie

Az igazságügyi pszichiáter szakértő szerepe az egészségkárosodások megítélésénél

- ▣ Pszichiátriai diagnózis felállítása
- ▣ A megállapított mentális zavar kialakulásának időpontja
- ▣ Az aktuálisan és/vagy krónikusan fennálló panaszok, tünetek leírása, azok hatása a vizsgált személy mindennapi életére
- ▣ Annak megállapítása, hogy az igazolt mentális zavar tartós, egyszeri, vagy periodikus
- ▣ Várható javulás, vagy állapotromlás

Nem igazságügyi pszichiáter szakértői kompetencia

- ▣ Az ÖEK mentális zavarra vonatkozó
százalékos meghatározása!!!

Kártérítés

Igazságügyi pszichiáter szakértő feladata

- ▣ A károkozó magatartás következtében létrejövő tartós, vagy maradandó pszichiátriai károsodás, vagy állapotrosszabbodás véleményezése
 - bűncselekmény
 - baleset
 - foglalkozási betegség
 - orvosi műhiba
 - fogvatartás

FELADAT

- ▣ Pszichiátriai diagnózis felállítása
- ▣ A megállapított mentális zavar kialakulásának időpontja
- ▣ Az aktuálisan és/vagy krónikusan fennálló panaszok, tünetek leírása, azok hatása a vizsgált személy mindennapi életére
- ▣ Tisztázni, hogy megállapítható-e ok-okozati összefüggés a kár és a kialakult mentális zavar (szenvedélybetegség)
- ▣ Terápia szükségessége és a mentális zavar várható lefolyása, időtartama, véglegessége

XY lakosnak az őt ért balesettel összefüggésben a rendelkezésre álló adatok, élettörténet és jelen vizsgálat alapján, azzal ok-okozati összefüggésbe hozható mentális zavara, egészségkárosodása nem igazolható igazságügyi pszichiáter szakértői szempontból.

Nevezett esetében mentális tünet jelen vizsgálatnál nem észlelhető, a baleset óta eltelt időben pszichiáter, pszichológus nem vizsgálta, pszichiátriai zavarra utaló tüneteket orvosi dokumentációiban nem rögzítettek, ilyen jellegű panaszokkal orvost nem keresett fel.

Jelen vizsgálat nem támaszt alá érdemi mentális zavart.

Nem igazolható esetében szakértői módszerekkel, hogy nevezett életében a baleset következtében jelentős törés, mentális zavar, pszichiátriai szempontból életviteli tartós nehézség alakult volna ki.

Köszönöm a figyelmet!

